

किरातजुनीय

Kirata Arjuna

॥ श्रीसदाशिवाय नमः ॥

॥ कैराल ॥

10 / 5 (B)

21 35

वर्णिमलमारीतस्यसिगमिहू नस्यासु तितवर्णि

इहकया प्रयकाकोरु जलथविज्ञा गंयवि इतिमनसिनयमहे

युधिष्ठिराय

मनपदेशातां

दुर्योधनस्य प्रतिष्ठापयित्री

अवतार

निपुतकानं

११

स्तुते

प्रापयिष्यातां

मोक्षदशकसा
धुलं ओदयेत्प्रप
संपत्तिः ५

स्वायतीकुतां

सुखंमिष्टान्

इयं

प्र

नप्रतापितीयाः

॥ श्रीगंतोशायनमः ॥ श्रियः कुरुतां मधिपस्य पालेनी प्रजासु वलियं मयुं कवेदि
 तुं ॥ सर्वर्ति लिं गी विदितः समा ययो युधिष्ठिरं देते वने वने चरः ॥ १ ॥ कतप्र
 ता मस्य मही मही सुजे जितां सपुले न निवेदं इष्यतः ॥ न विव्यथेतस्य मनो
 न हि प्रियं प्रवक्तुमिष्टं तिष्ठं पाहि ते वित्तः ॥ २ ॥ विषां विघातोयु विधातुं मि
 धतोरहस्यं नु ज्ञा मधि गम्य भू भूतः ॥ संसौ एवोदाय विशेषशालिनी विनि
 श्वितार्था मिति नाचमाददे ॥ ३ ॥ क्रियास्तु सुकुतैर्न पचारु चक्षुषो न वंच
 नीयाः प्रभवो नु जीवितिः ॥ अतो हसि शंतु मसा पुसा धुवाहितं मनोहारि
 चदुर्लभं वचः ॥ ४ ॥ सं किं सखा साधु नरा स्नि योधि पं हितो ज्ञेयः संश्रुणु
 ते सं किं प्रभुः ॥ सदा नु कूलेषु हि कुर्वते रतिं न पेक्षमायेषु च सर्व संपदः ॥ ५ ॥

परस्परानुरक्तेषु मत्सु

विनासं

असुषु

॥ १ ॥

दुष्टोदरस्य कथं तेन जितां एवं भूतां जगतीं

दानदक्षिणादिगुणं परिमणकरलेन

पाक एव प्रयोगे

उत्प्रेष्यमाणान्तरं जेतव्यामाहं पापमरजनाद्वयः

व्यापिष्यते

समाधाय

स्वभावाद्दुष्टं

अज्ञानोपहृता

निसर्गदुर्बोधमवोधविक्रवाः कृत्वा पतीनां चरितं कृतं तैवः ॥ तैव नु भावो यमवेदिय

न्यानि गृह्यतत्त्वं नयवर्त्मविशिषा ॥ ६ ॥ विशंकमानो भवतः पराभवं न पाननस्यो

पिवनाधिवासिनः ॥ दुरोदधं प्रतिनां समीहते नयेन जेतुं जगतीं मुमोषते ॥ ७ ॥ तथा

विजितं संभवजिगीषया तनोति शुभ्रं गुणं संपदायशः ॥ समुन्नयेनूतिम

नोयसंगमाद्दरविरोधोपि समं महत्तमैः ॥ ८ ॥ कतारिषु दुर्गजयेनमान

वीर्यगम्यरूपं पदवीं प्रपितुना ॥ विभज्यं नैतं दिवमस्ततद्रितावितन्यते तेन

नयेन पौरुषं ॥ ९ ॥ सखीनिवप्रीतियुजानुजीविनः समानमानान्मुहदश्व

बंधुभिः ॥ संसेततंदश्यते गतस्मयः कताधिपसाप्रिवस्ताधुबंधुतां ॥ १० ॥

असक्तं माराधयतो यथायथं विभज्यं भक्त्या समपक्षपातया ॥ ११ ॥

खेवमातस्य

यथाश्वं
निरुहकारः २२

किंकृष्ट

(विभज्य) अस्वो वेत्ता यो इत्थं कर्म कर्तव्यमिति विभागं कृत्वा अस्तः तं हि प्राप्स्ये न

निरंतरं

तदीयगुणेषु अनुसंगानुगुणकप्रयत्ने

संवत्तयाशतमे

३२

कुठिलः

यस्य संगतान्

प्रजापालनं

ति

पुरुषः ३३

दीव्यं

सिंहसनस्थो

साशंकोपि

अकर्मसाधयन

अस्तं तद्विप्ल

सोयस्य

सुधाधेनेन

तुल्यसत्काम

प्राप्तं न हस्यं

तौ

वधूनां समूहो

धुता

किं०

गुरुवो धर्मशास्त्रोपदेशः ॥ वस्तुतोयेधनामोहसमरः ३ इति निगृहकतमि मन्त्रुदेव्यकृतौकुपि ३
अर्थधर्मसमरः

प्र०

दानसंगः २ प्राप्तिः १ विहाय २

अध्यायः १

आधनहिताः १ असादीनाकताः

२॥

देवसंख्यमीयिवात् न बाधतेस्य त्रिगताः परस्परं ॥ ११ ॥ निरस्येनामनदानव
जितं न भूरिदानं विरह्य स क्रियां प्रवर्तते तस्य विशेषशक्तिमि ॥ १२ ॥ वस्तुनिवांघं न वंशीनमन्युना स्वधर्म इषेव निवृत्तकारताः
नानसं क्रिया ॥ १३ ॥ वस्तुनिवांघं न वंशीनमन्युना स्वधर्म इषेव निवृत्तकारताः
यस्तु पदिष्टेन रिपो सुतेपि निहंति दंडेन स धर्मविल्लवं ॥ १४ ॥ विधाय रक्षानूपरि
तः परेतुं राक्षसं शंकितां कार सुपेति शंकिताः ॥ १५ ॥ क्रियापवर्गेषु तु जीविसां त्स्व
ताः कृतं ज्ञाता न स्य वदंति संपदः ॥ १६ ॥ अनारते तेन पदेषु लंभिता विभज्य स
म्यग्विनिर्योगं स क्रियाः ॥ १७ ॥ फलं सुपायाः परिवर्हिता ये तीरुपे स संघर्षमि
वार्थसंपदः ॥ १८ ॥ अनेक राजन्यरथाश्च संकुलं तदीयमास्थानं निंके
तनाजिरं ॥ नयस्युगमध्वं दगंधिराद्रतां नृशं नृपो पायनदंतिनां स दः ॥ १९ ॥ २ ॥

सामं सत्तु मे सत्ते

कारणा निरा
गंधसादीनि

धर्मव्यतिक्रमं

शंकावितर्कभयोः
निराश्रयविप

अज्ञस्य निरंतरं
पदस्वरं स्वर्गं पा
ध्यं

आदरक्रियाः

४ वी

प्रेम्यः इतरेन स्या
प्रीत्या नृप

उपकारकालः ४

यजिरमंगने १

॥ रा ॥

सख्यमितियोगेन सती सप्रीचीना क्रियायेषां ते ३

सामदानभेदः ३

अतिशयेन १

स्वस्थस्थानेषु प्रापिताः सभावेऽप्यंगने २

संपूर्णस्वगंधः वगंधो यस्य सः १

यद्वाताः आयती उत्तरकालः ३

कि०

श्रीलक्ष्मीर देवार्थहृदयनर

इनः मूर्त्ये प्रमोदति

विधेयं कर्तव्यं

प्र०

दृष्टशसन

३॥

नुहं

अज्ञायत

दुःखसाधनः

उत्तमः पद्ममोक्षो

॥ राम ॥

संयौ वराज्ये न वयौ वनो द्रुतं निधाय दुःशानं मिदं शासनः ॥ ११ ॥ मये च वि
 तुमंतः पुरोधसा धिनोति हव्येन हिरेतयरेत सं ॥ १२ ॥ प्रलीने भूपा लं मयि
 स्थिरायति प्रशासदीवारिधि मंडलं तुवः ॥ १३ ॥ संचितय लेवमियं स्वदेव्यतीर
 लोदुरं तावलव दिरो धिता ॥ १४ ॥ कथा प्रसंगेन जनेरु दौ हता दनुस्मता
 खंडलं संतु विक्रमः ॥ १५ ॥ तवा निधाना ज्येथ तेने तानेनः सुदुसहान्मंत्र
 पदादिवोरगः ॥ १६ ॥ तदा शु कर्तुं लयिजिह्वं मुयते विधीया तांतत्र विंधे
 यमुत्तरं ॥ १७ ॥ परं प्रीति ता निवृचां सिचिन्व तां प्रवृत्ति सौराः खलु मादृशां धि
 यः ॥ १८ ॥ इतीरयैवा गिरं मै तं स क्रिये गते थ प सोवन संनिवासिनां ॥
 प्रविश्य कं समासंदनं मं ही भुजातदा चक्षे नु ज संनिधौ वचः ॥ १९ ॥ ॥ २० ॥

निदर्शयते नु भ्रातरि पुत्रे च निवसता ॥ १२ ॥ सुनु ३ पं ३ तस्य जीवसी मरु ३ तस्य कृमः ५
 गृहं १ मुचिदि २ १ गृहं तां ३ कोर्तामि तमाशना तमात्रादि नो वयं न तु कर्तव्यो यो पदेशा ३

श्रीपदी

गृही तस्य कर्तव्यं

पुष्पाधिर्मोनसीयथा इहमाः पुष्पाधियः दुराधयः
समेयस्याकिमाकालेसेकेताय रेकरविश्विगिरः सजिताशालिगतारूपसमायरा
रुद्राकोपोद्यमोसारकाः १ शिखरं प्रोपदी २

जिह्वा ३ व ३ मरुतीहर्षः १ ततः भवा १ जिह्वे कुं न समर्था १ कथनोद्यमं प्राचयेति ३

निशम्य सिद्धिं दिषतामपाके तीस्ततस्ततस्या विनियंतुं मेकमा ॥ २५ ॥ नपस्य मरु
सुव्यवसायदीपिनीरुदाजहारदुपदासजागिरः ॥ २७ ॥ भवादशेषु प्रम
दाजं नोदितं नवसधिक्षेपे इवानुशासनं ॥ तथापि वक्तुं व्यवसाययंति
मां निरस्तनारीसमैयो दुराधयः ॥ २८ ॥ अखंडमाखंडलुल्यधामभि
श्विरंधताभूपतिभिस्त्ववंशजेः ॥ चयालहस्तेन मही मदच्युताम तंगजे
नस्मगिवापरवर्जिता ॥ २९ ॥ व्रजेति ते मूढधियः पराभवं भवंति मायाविषु
येन मायिनः ॥ प्रविशहि ध्रुंतिशठास्तथाविधानसंवत्तंगान्निशिता इवेषवः ॥ ३० ॥
गुणानुरक्तानुरक्तसाधनः कुलाभिमानिकुलजानराधिपः ॥ परैस्त्वदन्यः कं
इवापहारयेन्न नोरमा मातवधमिव श्रियं ॥ ३१ ॥ भवंतमेतर्हि मनेस्विग

इस्त्रीजनोत्पत्तिः

उद्दिष्टम्

मंदयोतति इति ३
द्व्युत्तेन ३

कान्क ३३

शकुनिः २

नाशकरोति ३
साहा ३२

कुलं प्रमितां करोति २

अनाध्यादिताम्रगानववत्तररहितानम्रगान् ३

वधूपक्षे सुषुक्ले जातां निरपदे कुलं मत्तम्रगतां २ पंडितेन १

इदानीं १

की
किंदिता

विधिषेनशत्रुणाश्रादः नभवति
विधिषः कृतः २२ भयः नभवति कुः कृमिबः

उक्तविधिः एवंभूतः श्रुतिः २

राजमार्गः

श्रुतिः १

संतापेयति

उदीपितः १

॥४॥

जंतवः ३

हंती वीवर्तमानं मनुरहं वं सनि ॥ कथं न मं नु ज्वलं यत्तू दीति
तः शमी तरे शुष्कमिवाग्निरुं स्थिरः ॥ ३२ ॥ अवध्यकोपस्य विहंतुरापदां
भवति वश्याः स्वयमेव देहि नः ॥ अमर्षश्च न जनस्य जंतुना न जात हादेन
च विदिषादरः ॥ ३३ ॥ विजित्ययः प्राज्यमय एदुतरा न्कुरुन कुं यं वसुवास
वोपमः ॥ सवल्कवासां सितवाधुना हरनै करोति मनुं न्युन कथं धनं जयः
॥ ३४ ॥ वनांत शय्या कठिनी कृता रूती कचाचितो विष्वजिवा गजो गजो ॥ कथं
त्वमेतौ धृति संयमौ यमौ विलोकय नु स हसेन बाधितुं ॥ ३५ ॥ इमा म हं
वेदं तावकीं धियं विचित्ररूपाः खलु चित्तवतयः ॥ विचिंतयंसां भवदाप
दं परां रूजंति चे तः प्रसंभं ममाधयः ॥ ३६ ॥ पुराधिरूढः शयनं महाधनं वि ॥ ४ ॥

आवदां वशकर्तुः
जनस्य २

न जातः उत्पन्नः
दः प्रेमा जस्य न
मे तु नात्र
सुवर्णं इति तं रूपं
अजयतः ४

नशितः

पीउयति

अनेकप्रकारेण भवति २ मानसी व्यथा १

६ X परिभ्रमन् लोहितचंद्रोचितः पदातिरंतर्जिह्विरे रूषितः ॥ महारथः स सधनस्य मानसं दुनोति X ६
नोकश्चिदयं वक्रोदरः ॥ ४ ॥

इदानीं च वन्यफलादीनां भक्षितः

साम्यादिभिः स्वमेगलकारिणः

बोध्यसेयः स्मृतिगीतमंगलैः ^{चतुर्लक्षं} ॥ अदं भद्रमधि शय्यसंस्थं लीजहासितं द्रामशिवैः शिवा ^{शयनं रुसा} ^{भूमी} जं वृक्षैः
रुतैः ॥ ३८ ॥ ^{निरंतरं} अनारतं यो मतिपौठ ^{रत्ने सिंहासनशायिने} शाधिनावरं जयद्राजशिरः स्रजोरजः ॥ निषीदत ^{जं वृक्षैः}
सौचरत्नौ वनेषु ते मृगदिजालूनशिखेषु बर्हिषां ॥ ३९ ॥ ^{प्राप्तं} पुरोपनीतं ^{मने रर} नृपरा मत्ती
यकं ^{प्राप्तं} दिजातिशेषेण यदेतदं धरा ॥ तदं यत्ते वन्यफलाशिनः परंपरै ^{प्राप्तः प्राप्ति} तिकाश्वं
यशसा समंवपुः ॥ ४० ॥ ^{प्राप्तः प्राप्ति} द्विषं निमिता यद्वियं दशाततः समूलमुन्मूलयतीव
मेमनः ॥ परैरपयसितवीर्यसंपदां पराभवोप्युत्सवैर्वमानिनां ॥ ४१ ॥ वि
हायशांतिं नृपधामतत्पुनः मसीदसंधेहि वधाय विद्विषां ॥ वजंति शत्रून् वध
यनिस्पृहाः शमेन सिद्धिं मुनयो न भूभृतः ॥ ४२ ॥ ^{अयं गणः} पुरः सराधौ ^{तेन शितां} सर्वतां यशोध
नाः सुदुःसहं प्राप्य निष्कारपीदृशं ॥ भवादृशा श्वेदधिकुर्वते रतिं निराश्रया हंत ^{शतविधारे}

अनादरं
९

ब्रह्म १

धामशतैः प्रभावेन ते जेष्ठं दिग्गजं सुसुतिधरं २

किं

॥५॥

^{नक्ष}हतामनसिता^{तेजसिता}

॥४३॥

अथ क्षमा मेव निरस्त विक्रमः शिराय पर्येषि सुखस्य साधने ॥ विहाय लक्ष्मीपतिलक्ष्म कौमुकं जटाधरः स नूजुधुधो हपावकं ॥४४॥

न समयपरिरक्षतां क्षमते निर्वृतिपरेषु परेषु भूरि धाम्नः ॥ अरिषु हि विजया

र्थिनः क्षीतीशा विदधति सौपधिसंधिदूषणानि ॥४५॥ विधिसमयनियोगादी

मिसंहारजितं शिथिलवसुमगाधे मग्नमापत्ययोधौ ॥ रिपुतिमिरमुदस्योदी

यमानं दिनादौ दिनकृतमिव लक्ष्मीस्तं समभ्येतुभूयः ॥४६॥ इति श्री किरात

रुनीये महाकाव्ये भारवी कृतो वने चरा भिगमनो नाम प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥ विहि

तां प्रियया मनैः प्रिया मथ निश्चिंत्य गिरं गसियसी ॥ उपपत्तिमदूय जितां श्रयं

रपमूचेवचनं वकौ दरः ॥ १ ॥ यंदवो चंदवे द्यमानिनी परितः स्नेहमयेन च ॥५॥

॥ राम ॥

रत्नं अस्मिन् पुस्तके १

यत्नः १

कुलाभिमानिनी १

कथिता ३

उदाहरण २

॥५॥

[illegible]

उपदिशति उपदिशति

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

रुक्मिणी १

अजिहोरां तु विज्ञां च धर्मधर्मो विधीत्येतौ अथानिर्वाणं तु कर्तव्यं नृणां नृणां नृणां

केनोपायेन उत्पादयितुं योग्यः इति भावः ॥२॥

महिम्नां शान्तिः श्रियः राजलक्ष्म्या स्वल्पकालात् नानाशो योतिः जनापवादमया देव
 ४२ उदेष्टी शोभते प्रभुशक्तिं श्रीतीहया अनुसारेण पालयतां वंभूतो जामती विवेकैरिष्यत्कारि विवेकैरिष्यत्कारि दुर्हसमरः २ दिनप्रतिवद्विमाने ४
 भूजो २

तत्तद्विषयुक्ते प्रत्यथाप्रतिकरं कुतः ते १

किं
 ॥ ६ ॥
 नाशं योतिः
 नेद्रपक्षेण मरसि
 नपक्षे मंगलीतेजः
 दधते ४
 कर्तव्यविषयेषु ५
 क्षिप्रकारित्वं उत्सा
 हमिथुर्थः
 मतेनाम ६ ७
 सहकारिसत्ताय
 मतेनाम ६ ७
 ॥ राम ॥

अधिकं विरेण वीर्यार्थे उपेक्षमानां २ बर्द्धिष्यमानां ॥ ओदसीजेन वर्तते १ कुदालीपुत्रः
 स्यैभ्यस्यं विपरीतां विगतां यच्चान्ननः ॥ क्षययुक्तिं मुपेक्षते दृती कुरुते तत्प्रति
 कारं मुन्यथा ॥ ६ ॥ अनुपालयतां मुदेष्टी प्रभुशक्तिं द्विषतां मनीहया ॥
 अप्रयत्नं चिरात् न ही भुजं जननिर्वादिभ्यो दिव्यैः ॥ ७ ॥ क्षययुक्तिं मु
 पित्तभावजं दधतं धाम शिवं विवधये ॥ प्रतापं न पायमुत्थितं प्रतिपद्यं
 दमिव प्रजान्तरं ॥ ८ ॥ प्रभवः खलु कोशदं उयोः कनपंचोगविनिर्णयो
 नयैः ॥ सविधेयं पदेषु दक्षतां नियतिं लोके द्वौ नु रूढौ ते ॥ ९ ॥ अनि
 मानवतो मनस्विनः प्रियं मुञ्च्ये पदमारुह्य शतः ॥ विनिपातनिवर्तन
 क्षमं मते मालं न माला पौरुषं ॥ १० ॥ विपदो मित्रं वर्यं विक्रमं रह
 यसां पदुपेतं मायतिः ॥ नियता लघुता निरायतैरगरीया न पदं न पश्चि
 यः ॥ ११ ॥ तदलं प्रतिपक्षं सुभतैरवलं व्यवासाय बंध्यतां ॥ निवसंति ॥ ६ ॥

दि.
 अनिष्टया २
 क्षेपेन युक्तं ३
 यथागमयोषोषः
 योषाभिरपक्षिभ्यः
 तस्मिन् ४
 अनुदोषं कुतः ते ५
 अनेह ६ ७ ८ ९
 पदक्रमेण रक्षितं
 पुरुषं विपतेन युक्तं
 भवति ३

विपतेन युक्ते पुरुषे आसीत् तत्कालात् जतिः निरगतः आयत्ति उत्तरकालो यस्य तस्य लघुता नियता नाम भवति २
 तत्तस्मात्तु यमसाय बंधतां अनुयमं अवलं व्यवासाय बंध्यतां १
 उल्लेखे प्रतिपक्षं शत्रुं १
 नपुपुरुषा वर्यमस्त्रियाः पदं शानं सजति २

॥ अथ तत्संयुजे ॥
॥ तत्तन्नामनिबध्ने ॥

...

तत्रैव तत्रैव तत्रैव

१५०

卷之四

के. पू. वि. भ.

विभूतिभवन

मगाधिपः सिरः किं फलं आवेष्टुं किं फलं विनिं सध्वनतः पयोधरान् मेघान् प्रार्थयते गर्जयते १ खलु निश्चयेन सहियः पुरुषस्य सा प्रकृतिः १
जवा प्रकृताः प्रत्यसमुन्नतिं न सहते २ तेन पततस्तस्मान्नकारणतः विक्रमेऽयमतिकुरु २
एतत्पुनः निश्चयेन संश्रितं जातिविधिषां शत्रूणां विपत्तयः सदनुत्साहेन अनुद्यमेन हताताडितः ३
द्विषतां शत्रूणां मध्ये जतनः शोभते न च तुरतः तवाजुजान् भातन प्रसहेत् ४

किं

मा २

आयतः विस्तारितः तोयनिधनिव ४

॥७॥

नू ध्वनतः प्रार्थयते मगाधिपः ॥ प्रकृतिः खलु सामहीयैः सहते नान्य
समुन्नतिं यद्यौ ॥ २१ ॥ कुरुत नमति मेव विक्रमे न पनिर्धयतमः प्रमो
दजं ॥ ध्रुवमेतद्वे हि विधिषां सदनुत्साहहता विपत्तयः ॥ २२ ॥ विरदा
निवदिग्बिभा वितांश्च तुरस्तोयनिधीनिर्वायतः ॥ प्रसहेतरतो तवाजु
जान् द्विषतां कैः शतं समुतेजसः ॥ २३ ॥ चलतस्तव जातवेदैः सत
तं वैरि कृतस्य चेतसि ॥ विरधा तु शिवं शिवेतरा रिपुनारीनयनांबु
संततिः ॥ २४ ॥ इति दर्शितविक्रियं सुतं मरुतः कोपपरीतमानसं ॥
उपसां च यितुं महीपतिं विरदं दुष्टमिवोपचक्रमे ॥ २५ ॥ अपवर्जि
तविस्त्रवैशुचौ हृदयग्रहिणि मंगलास्फुटं ॥ विमलातव विस्तरे गि

दि

प्रसादं ज्ञेयमिति धियः

आनन्दवद्विभा
वितांश्च तुरस्तोयनिधीनिर्वायतः

॥रा म॥

॥७॥

सेवनेऽप्यनेन गतं मरुतं दर्शयति मरुतिपातः तदा यो यो ज्ञेयं तदा पदिसं समुन्नतेः

३० स्यात्प्रत्ययान्तस्य ह्यन्तर्गता कविता नरकपालं शुचिः प्राणैर्गता तं सशक्तिवत् १६ मस्तु संनिवृत्तं

शुचिः

भिन्नाकारता २ उपाक्रमकरोति ४ प्रसिद्ध्या ९ विभक्त्यन्तवदे ९ एकारप्रकारेण २

संमतिरादर्श इवाभिदृश्यते ॥ २६ ॥ स्फुटतानपदैरपक्वतानचनस्वीकृतमथ

जोरवं ^{कवि} रचिता एथंग र्यता गिरानचसामर्थ्यमपोहितं कचित् ॥ २७ ॥ उप

तिरुपेरुदौह ताबला दनुमानेन नचागमक्षतः ॥ इदं नीदं नीदं गाशयः प्र

संभक्तं मुपेक्षं मेकः ॥ २८ ॥ अविद्वत्तया तथापि मे हृदयं नि

रायमेवधावति ॥ अवसायितुं क्षमाः सुखं न विधेयेषु विशेषसंप

दः ॥ २९ ॥ सहसा विदधीत न क्रियां मविवेकः परमापदं पदं ॥ वरा

तेहि वीर्यकारिणां गुणालु धाः स्वयमेव संपदः ॥ ३० ॥ अभिवर्ष

तिचोनुपालयन् विधिबीजानि विवेककारिणो ॥ ससादा फलशा

लिनी क्रियां शंदरे लोक इवाधिति एति ॥ ३१ ॥ शुचिं प्रयति श्रुतं

अतिशयेन पदेन
संकारेण
प्राप्तः भवति

न १६ कस्तुति १०
यो यस्मिन् २०
गाशयः कपुरुषः ३

कर्तव्येषु

अविचारः ४

सिंचति ३

शुद्धं शब्दं २०

जीमीवमः १३६ कलनिष्पत्तिविधिः ॥ एवमस्तु सौख्यं नयेति प्रापयति ॥

किं

॥८॥

ननु वः शान्तिः अलंक्रिया भवति १

पराक्रमः शान्तिः ॥ प्रापयति १ ॥ नैसा उतात्ता सिद्धिः पराक्रमः स्वभूषणः भवति १

शास्त्रः बुद्धिः चरीतिरु एतमसंधकारः तेन प्रधा दीते कृयाविधौ अर्थदर्शनं कुरुते २ चौघावोग्यै गुणैः ३ प्रापयति ५

वपुः प्रशमसस्य भवत्यलंक्रिया ॥ प्रशमाभरातां पराक्रमः सनयापादितसिद्धिः १

ताः ॥ ३३ ॥ मतिभेदतमसिरोहिते गहनेक सविधौ विवेकिनां ॥ सुकलः परिशुद्धा

गमः कुरुते दीप इवार्थदर्शने ॥ ३३ ॥ स्पृहाणीयगुणौ महात्मनिश्चरिते वर्त्मनि

यैष्ठ्यतामनः ॥ विधिहेतुरहेतुरागसां विनिपातोपि समः समुभूतैः ॥ ३४ ॥ शि

वमोपयिकं गरीयसौ फलनिष्पत्तिमद्विषयति ॥ विगताय्यनयंति पो

रुषं विजितक्रोधरयजि गीषवः ॥ ३५ ॥ अर्धनेयं मुदेतुमिष्टतातिमिरं

रोषमयं धियापूरैः ॥ अविभियनिशाकृतं तमः प्रभयानां शुभतायुदीय

तैः ॥ ३६ ॥ बलवानपि कोपजन्मनस्तमसौ नाभि भवैरुतादियः ॥ इत्यप

क्षरवैदनीः कलाः सकला हन्ति सशक्तिसंपदः ॥ ३७ ॥ समवर्तिरपैति माद

पुरः प्रवर्धयुध्या क्रोधमयं अधकारं दूरीं कृत्वा ३ कीनाभेदं कृत्वा ३ रात्रिकृतं संधकारं ३ प्रभयानां मदीया ३

वामानविधः पुरः क्रोधोपनि एवंभूतः तमसा जगत्तमो गुरुः अविभवं पराभवं तत्राध्यायजिसः सगुणैरुक्ति संपत्तिनाशयंति २

समानवति सन् प्रापयति १

मनः दूषतां पुरुषा
एतानिः उन्नेते स
मम धर्मे ४

विजितः क्रोधस्वरयो
मेतो येन ४

दिः

सुदेनकृतः दी
पयसोनादि
दोषरहितः २

ननु विनाशायती
उत्तरकाले यस्या ५

ननु यं प्राप्ताः ३

कृष्णः ३ ५ ३
ननु यं २

॥८॥

समये नाम काले तीक्ष्णं तां विस्तारयति सः ते जेन संसारं अधितिष्ठति १ न सा मइ के असा प्रचिकं ३ विस्तारं कुर्वतः ३
 वं समये यश्च तनोति तिमतां ॥ अधितिष्ठति लोकमोजसा संविवस्ता निवर्मेदिनी ॥
 पतिः ॥ ३८ ॥ कंचिराय पुरिगुहः श्रियां कंच दुष्टं द्रियवा जिवश्यता ॥ शरद भ्रमचल
 श्वलेन्द्रियै रसुरस्या हिवुद्धला श्रियः ॥ ३९ ॥ किमसामयिकं वित्तं न तामनसः ॥
 क्षोभमुपात्तं रहसः ॥ क्रियते पतिरुच्चै रपां भवता धीरतया धरीकृतः ॥ ४० ॥
 श्रतमप्यधिगम्य ये रिरै न विनयंते न शरीरं जन्मनः ॥ जनयंत्यचिराय संपदं न संजते ॥
 मयशस्ते खलु चापला श्रयं ॥ ४१ ॥ अतिपातितकालसाधना स्वशरीरं द्रिय
 वर्गतापिनी ॥ जनै वन्तै भवंतं मेक्षमा नय सिद्धै रपने तु मर्हति ॥ ४२ ॥ उपकार
 कमायते भ्रंशं प्रभवः कर्मफलस्य भूरिगः ॥ अनपायिनि विहतां द्विषां नति
 ति क्षामममसि साधनं ॥ ४३ ॥ प्रताति प्रवृत्तान् विहाय नः संहज प्रेमनिब
 द्धचेतसः ॥ प्रतामंति सदा सुयोधनं प्रथमे मानभ्रं तां न के ह्ययः ॥ ४४ ॥

सुखेन रक्षन् ३
 प्राप्तं हः क्रोधस्य वे
 मः ० वं भूता मनस
 शास्त्रं पठित्वा ५
 पापं रक्षन् नीव
 के ४
 पापं रक्षन् नीव
 उत्तरकाले उपका
 रकं ३

महत्कर्मफलस्य उपति ३ न जेत्यारं एव भूतां नः के र्वः अस्मां के वि २९ यदुवंसिनः ९
 सहनसमानं विधिय साधनं जं सि २ हाय २ मानभ्रं तां अग्रगण्यः ९ यदुवंसिनः युधिष्ठिरं विहाय सुयोधनं न मत्स्वरोति ति भावः ९

पृथ्वीपतिः राजा
 प्रायंसमयः क्रोध
 स्वन ३
 नुनी कृतः
 न संजते ५
 दूरीकर्तुं ४
 सभावप्रेमिणं व
 ज्ञेयं तसः २

किं

॥ ८७ ॥

प्रतिधारविष्य
तिनामविषयनं
अतोतिवर्षः ३
अवमानयन्
मानेनशालेशे
भतेहिमानशाले
समर्थःभवति
मानसिपुत्रसमु
तिहामरः ४

पंक्तिः २

॥ राम ॥

सुयोधनस्य अभिमानः दाशं भेदने करिष्यति भयः २

स्वभावेन मित्रः १ कतिमजना ९

अनुकुल्यादि कालदेवपुर्वजि १ तश

सुहृदः सहजो सार्थे तरे मति मेघान विलंघयंति मे ॥ विनेया दिव्यौ पयंति ते धृष्ट
मजमात्मसिद्धये ॥ ४५ ॥ अनियोग इमान्महीपुजो भवता तस्य कृतः कृतावे
धेः ॥ प्रतिघोर यितासमुत्पतेन हरिदश्वः कमलाकरानिव ॥ ४६ ॥ उपजापमह
विलंघ्यमनसविधातान्पती नक्षत्रं ॥ सहते न जनोप्यधः क्रियां किमुलो
काधिकधर्मसजकं ॥ ४७ ॥ असमापित कार्यसंघदां हतवेगं विनयेन ता
वता ॥ प्रभवं सभिमानशालिनां मदमुत्तमं यितुं विभक्तैः ॥ ४८ ॥ मदमा
नेसमुद्धतं नृपं न वियुक्तं नियमेन मूढता ॥ अतिमूढपुदस्य तेन यान्नयही
नादपरज्यते जनः ॥ ४९ ॥ अपरागसमीरितोरितः क्रमशीतार्तिकुलमल शिथिलः न
संततिः ॥ सुकरस्तु वत्सहिष्णुना रिपुं रुन्मलयितुं महानपि ॥ ५० ॥ अतुर
य्यपहंति विग्रहः प्रभुमंतः प्रकृतिप्रकोपजः ॥ अखिलं हि हि नस्ति भूधरं ॥ ५१ ॥

नाशं करोति १

सुसाध्यः भवति २

सहनशीलापुरुषेण २

समुत्तं १

नाशं करोति १

युक्तः १

सुयोधनस्य २ दाशं भेदने करिष्यति भयः २

किं

कृतः प्रवधिः मय
दायेन २
मनः क्रिया ४

मदं गच्छेत्कारे ५

उत्पाद्यितुं ५

शिथिलः ३

साल्मद्वि २

॥ ५० ॥

कथं भूतानि तर्पयन्ति श्रवणविनवशीभूतः युधिष्ठिरं प्रतिप
 वरुः सुहृदादिः श्रंतः जुवराजादिनां भेदे कुर्वन्तः पतुर्दिक्षु प्राकाम्य ३ नीतमार्गेण व्याकुले ४
 अविनिर्तस्य पुरुषस्य श्रंतकाले २ युधिष्ठिराजः १ अविनीतस्य १ अशिष्टितया संपदः २ भीमसेन ४
 तरुशाखांत निवृष जो नलः ॥ ५१ ॥ मतिमान् विनयप्रमाथिनः ससुपेक्षेत ससु
 त्रतिदिषः सुजयः खलु तादृजंतरे विपदं ताह्यं विनीतसंपदः ॥ ५२ ॥ लघुवति
 तया मिदंगतं बहिरंतं नृपस्य मंडलं ॥ अमिर्भय हर सैनरंते शिथिलं
 कूलं मिवापगारयः ॥ ५३ ॥ अनुशासतमिह नाविलं नृपवत्कीकूलं मज्जुनाग
 जै ॥ स्वयं मर्धं द्वा मिवांधितं स्तं मभीयो यं पराशरी लैजः ॥ ५४ ॥ अथ युग्मे
 नाह ॥ मधुरै रवंशा निलं भयं नैप तीयं विशमं निरक्षितैः ॥ परितः पटु बिभ्र
 देन सां द हनं धीमं विलोक नक्षमं ॥ ५५ ॥ सहसोपगतः सुविस्मये तपसां
 सैति रसैति रेनसां ॥ ददृशे जगती भुजो मुनिः सुवपुष्मानिपु वै न्यसंचयः
 ॥ ५६ ॥ अथो अकै रसनतः परा ऊर्जा दुधै रसंधर्ता रुता कल्कलागः ॥ रंज
 कीर्ता कपिष्ठां शुजालः शृंगां तु मेरो रिवैद्य मरं शिमः ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥

भेदे कुर्वन्तः १
 भेदे प्राप्ते ३
 सवैति निष्पन्ना
 पगा ३ मरः ४
 के कर्मिणः ५
 शांते ५
 एतपसां उत्पत्ति
 स्थाने ३

औदस्येन वर
 संनिकरस्या म
 नः अथ वशयुः ३
 अनाकुले यथा स
 तथा ४
 अवलोकने ५
 अविचारण प्रा
 मः ३
 देह धारी पुण्य
 समूहः ३
 रा रेव ३

पापाकं न उत्पत्ति स्थाने ३ किं एणुजालः समूहः
 युधिष्ठिरं ३ तिर्यकजो नीना पक्षिणं शान्तिप्रापयनसन्
 धर्मोत्पत्ति ३ उत्तिष्ठन् २ कथितः ३ रुणवलकला मवत्सः २

कि.

॥ १० ॥

कीर्ति स्मृतं

कीर्ति स्मृतं

उत्तमं शुद्धं तदं

प्रसादं शुद्धं

सारांशं

राम

सावधानो हृदयः पूजां कृत्वा सर्वान् मन्त्रान् प्रवरेत् सर्वे एव भूतेषु सावधानं स्तोत्रं पठेत् यः गुरुं नमस्कृत्य तैः न उपविष्टं पुत्रं विधाप्य
वृत्तं तस्य संमुखं तिष्ठेत् स नरः कलैः सह वर्तमानः सकलः तस्य प्रसारितो जैः देहिमानं

अविहित हृदयो विधाय सौहार्दं विप्रवरैर्गुरुपदिष्टं ॥ तदनु मत्तं मलं
चकारै पश्चात्प्रशमं इव श्रुतं मासने नरेन्द्रः ॥ ५८ ॥ व्यक्तो दितस्मित मयस्व
विभासितो हृत्सिद्धं मुनेरभिमुखं सविकीर्ण धाम्नः ॥ तन्वन्तं मिद्धं मभितो
गुरुं मंशु जालं लक्ष्मीमुवाहं सकलस्य शौशाकं मत्तैः ॥ ५९ ॥ इति श्री कि
राता र्जुनीये महाकाव्ये भारवी कृतौ लक्ष्म्य के दे पाय नाभि गम नो ना
म द्वितीयः सर्गः ॥ ततः शरच्चन्द्रः करानि रामैरुत्सर्पिभिः प्र
श्रुति वांशु जालैः विभोता मानील रुचं पिशं गीर्जितास्त उत्तमं तमि वां बुवाहं
॥ १ ॥ प्रसादलक्ष्मी दधतं सै मग्रा वयुः प्रके र्षता जनातिगैः ॥ प्रसह्ये चेतसु
समासं जतं स संस्तुनां म विभावनां द्रु ॥ २ ॥ अनुद्धतां कारतया विविक्तां
तन्वन्तं मत्तः करणस्य वृत्तिः ॥ माधुर्य विश्रंभ विशेष भाजा कृतो पसंभा ॥ १० ॥

संनमानं यतः अपरिचितं तं
विस्तारयते

इषत्प्राप्तं विवागैः कदुभिर्गलोः समरः लोकसुभुवने जने जने लंघितेन
दहति सयनं नम्रतया
मधुरता विष्णुसं

दि.

तेन सा सनभ्रा
इति तं सा सनं

तनुविज्ञातेन
सन्मुखे स्थिते

चंद्रस्य

प्रसारिते

तस्मिन् रामिनी
विद्युत्प्रसक्तं

मेघं

पूतां पवित्रां